

13.04.2015

Recenzja
osiągnięcia naukowego i aktywności naukowej dr Agnieszki Naumiuk
w związku z postępowaniem o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego nauk
społecznych w dyscyplinie pedagogika
zlecona przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów pismem z dn. 3 marca 2015 r.

Osiągnięcie naukowe przedłożone do habilitacji	- 1 -
Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze	- 6 -
Udział w krajowej i międzynarodowej wymianie i współpracy naukowej	- 9 -
Osiągnięcia dydaktyczne	- 9 -
Podsumowanie	- 10 -

Osiągnięcie naukowe przedłożone do habilitacji

Dr Agnieszka Naumiuk, odwołując się do *art. 16. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytułach naukowych...* jako swoje osiągnięcie naukowe przedstawiła do postępowania habilitacyjnego autorską książkę pt. *Edukacja – partycypacja – zmiana w doświadczeniach i wyobrażeniach działaczy lokalnych (animatorów społecznych)* recenzowaną przez Mikołaja Winiarskiego i Annę Zielińską, wydaną w 2014 r. przez Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. Książka liczy 263 str., w tym 15 str. bibliografii obejmującej około 330 pozycji z zakresu pedagogiki, szczególnie pedagogiki społecznej, socjologii i politologii. Tak szeroki zakres literatury przywoływanej przez Autorkę jest uzasadniony koniecznością interdyscyplinarnego rozpatrywania problematyki aktywizmu społecznego, którego aspekty określone w tytule Autorka poddała analizie badawczej z perspektywy pedagogiki społecznej. Książka składa się z wprowadzenia, pięciu rozdziałów i podsumowania. Trzeba podkreślić, że jest ona kontynuacją i rozwinięciem wcześniejszych prac dr Naumiuk konsekwentnie penetrujących rozliczne aspekty aktywności społecznej.

Na swej drodze naukowej dr Naumiuk towarzyszy meandrom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w naszym kraju. Mając za sobą doświadczenie badań nad edukacyjnymi aspektami funkcjonowania organizacji pozarządowych, jakościowo nowego ruchu w historii

aktywizmu społecznego w Polsce, udokumentowane w jej dwu monografiach¹ oraz licznych artykułach, w książce *Edukacja – partycypacja - zmiana...* podjęła próbę umieszczenia tego zjawiska w konceptualnych ramach pedagogiki społecznej i aktualizacji tych ram stosownie do charakteru zmiany społecznej związanej z transformacją ustrojową w Polsce. Za swój problem badawczy Autorka obrała działanie społeczne, które określa – nawiązując do tradycji pedagogiki społecznej – jako *wyraz woli kształtowania świata i otoczenia, dokonywania zmiany, mobilizowania jednostek i środowisk do wysiłku przekraczania tego co zastane, ku realizacji marzeń o tym co i jakie być powinno* (s. 7). Świadoma zmian społecznych jakie nastąpiły od czasów, w których w pedagogice społecznej powstała teoria przekształcania rzeczywistości siłami człowieka w imię ideałów, postanowiła rozpoznać nośność tej teorii w praktyce współczesnego działania społecznego. Podejście badawcze do tego problemu Autorka oparła na dziś już klasycznym paradygmacie pedagogiki społecznej przedstawianej zarówno przez Ryszarda Wroczyńskiego jak Aleksandra Kamińskiego jako dyscypliny łączącej w sobie poznawcze funkcje eksplanacyjne i prakseologiczne.² Zastosowanie tego paradygmatu daje się odczytać w omawianej książce.

We Wprowadzeniu do książki Dr Naumiuk wszakże nie odwołała się wprost do tego dziedzictwa. Scharakteryzowała swoje podejście badawcze jako analizę teorii wyznaczających kierunek dla określonych koncepcji społeczno-wychowawczych inspirujących praktykę oraz doświadczeń osób działających społecznie mogących być źródłami propozycji społeczno-wychowawczych. (ss. 11-12). To podejście postanowiła unaocznnić czytelnikom w schemacie, który warto tu przytoczyć w całości:

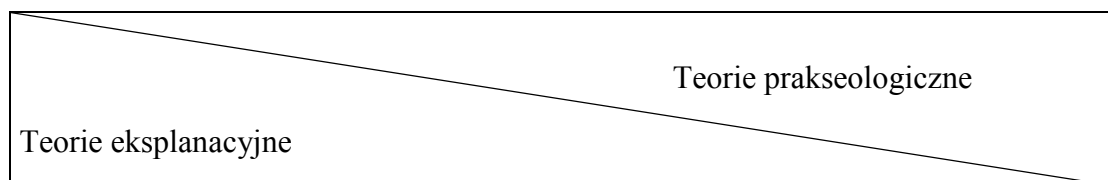
Wizje/Wyobrażenia (jak jest, jak będzie, jak powinno być)

Konstrukty	Teorie społeczne	Koncepcje teorii społeczno-wychowawczej	Praktyka społeczno-wychowawcza
Obszary	<i>Metateorie</i> - zmiana - demokracja - działanie - środowisko - edukacja	<i>Koncepcje, propozycje, wzorce, procesy edukacji i wychowania</i> - edukacja społeczna - edukacja nieformalna - edukacja w działaniu - edukacja obywatelska	<i>Działania przekształcające środowisko</i> Formy, metody i techniki społeczno-edukacyjne: - organizacja społeczności lokalnej - ulepszenie środowiska - pomoc i wsparcie - samoorganizacja - autoedukacja

¹ *Edukacja i aktywizacja społeczna w organizacjach pozarządowych. Przykład ruchu United Way*, Wydawnictwo „Orthos”, Warszawa 2003, s. 286; *Uczestnictwo społeczne młodzieży. Możliwości działań - opinie i postawy*, Wydawnictwo Akapit, Toruń 2007, s. 180.

² A. Kamiński, *Funkcje pedagogiki społecznej*, Warszawa 1972,

Przez tak przedstawioną charakterystykę jej pracy badawczej „prześwituje” przecież zaproponowana przez Wroczyńskiego i rozwinięta przez Kamińskiego eksplanacyjno-prakseologiczna, jak można ją nazwać, perspektywa poznawcza pedagogiki społecznej, którą da się wyobrazić takim schematem:

Podkreślam to nie z intencją krytyczną, ale by zwrócić uwagę, że dla dr Naumiuk, przedstawicielki czwartego pokolenia pedagogów społecznych w naszym kraju, klasyczny paradygmat pedagogiki społecznej wydaje się być uwewnętrznioną podstawą do aktualizacji rozumienia tej dyscypliny. W swojej prezentacji podejścia badawczego podkreśliła, że dialektyczny związek teorii i praktyki jest współcześnie wzmacniany wielorakimi aktywnościami obywatelskimi oraz wskazała na nowe w pedagogice społecznej pojęcia jak podmiotowość, sprawczość, globalizacja opisujące wszak zjawiska związane ze zmianami społecznymi zainicjowanymi u nas transformacją ustrojową.

Rozdział I. „Działanie społeczne jako konstruowanie przyszłości”, którego tytuł sam w sobie jest udaną syntezą zawartych w nim treści, zawiera metateoretyczną analizę badanego zjawiska społecznego opartą o erudycyjne studium literatury przedmiotu z zakresu psychologii społecznej, socjologii, pedagogiki ogólnej. Warto podkreślić, że Autorka w tym studium potrafiła syntetycznie przedstawić multidyscyplinarny przegląd teoretycznych koncepcji działania społecznego (jak na ss. 15-16) oraz niektóre perspektywy poznawcze z jakich jest ono rozpatrywane, a więc jako przedmiot zainteresowania nauk społecznych i praktyki oraz jako dynamicznie przekształcana konstrukcja kulturowa. Tym samym ugruntowała swoją tezę, że: *Dla pedagogiki społecznej (...) jest to pole semantycznych, funkcjonalnych i multidyscyplinarnych poszukiwań związanych z jej rolą i znaczeniem społecznym w odniesieniu do takich zagadnień jak partycypacja, zaangażowanie, rozwój społeczny, zmiana, kształtowanie społecznej przyszłości w powiązaniu z wpływami wychowawczymi i środowiskowymi.*

Rozdział II „Działanie społeczne jako realizacja ideałów wychowania” przenosi uwagę czytelnika na pole pedagogiki społecznej. Są w nim poddane analizie rozwijane na tym polu eksplanacyjne teorie wychowania ku działaniu społecznemu. Analizując ten rozwój od

koncepcji Radlińskiej do dziś, Autorka dopracowała się syntezy współczesnych kierunków współpracy społeczno-wychowawczej wyodrębniając edukacje: (1) lokalną i środowiskową, (2) obywatelską i społeczną oraz (3) całożyciową. W przeglądzie tym wykazała wielość prakseologicznych teorii-wniosków dialektycznie wynikających z teorii eksplanacyjnych. Podsumowując ten przegląd, postawiła otwarcie i odważnie tezę, że: *Próby polaryzacji specjalizacji i partycji wydają się nikogo nie zadowalać i raczej wynikają ze słabości, a nie z siły jej* (tj. pedagogiki społecznej) *obecnego stanu. Postulat organizowania teoretycznego i w dziedzinie rekomendacji dla praktyki, ujmującego charakter pracy społecznej w kontekście multidyscyplinarnym i wielometodycznym, wydaje się zaś przekraczać jej obecne możliwości.* (s. 83) Zdaniem Autorki, pomocy w przezwyciężeniu tego stanu mogą udzielić działacze społeczni wskazując obszary priorytetowe i oczekiwania praktyki wobec pedagogiki społecznej, dlatego rozpoznanie ich kondycji i doświadczeń uczyniła przedmiotem swych badań.

Wyniki pierwszego etapu badań w postaci pionierskiej analizy zjawiska działania społecznego w perspektywie makro Autorka zawarła w Rozdziale III „Edukacja społecznikowska”, w którym czytelnik zapoznaje się teoriami na temat motywacji społecznego działania i historyczną analizą kształtowania się czynników tego działania. Poświęcone tej tematyce podrozdziały 1 i 2 stanowią wprowadzenie do zawartego w podrozdziale 3. „Profesjonalizacja edukacji działaczy społecznych” kluczowego wkładu Autorki w rozpoznanie zmian w podejściach do działania społecznego wywołanych transformacją ustrojową. Na wysoką ocenę zasługuje zastosowana logika analizy tych zmian. Autorka najpierw pokazała fazowy przebieg profesjonalizacji od pracy w sferze publicznej do pozarządowej, następnie przegląd modeli edukacji działaczy społecznych, by w rezultacie przedstawić typologię zależności między zakresami ich kompetencji a modelami edukacji. Dr Naumiuk w tej części swojej pracy wykazała, że edukacja działaczy społecznych potrafi godzić dążenia do treningu technokratycznej efektywności z misją działania społecznego ugruntowaną w tradycji pedagogiki społecznej. Na tym etapie badań poszerzyła zakres zgromadzonych przesłanek prakseologicznych, które mogą być przydatne w formalnym kształceniu kadr organizacji pozarządowych z uwzględnieniem specyfiki działania społecznego.

W dwóch ostatnich rozdziałach VI. „Działanie społeczne w wyobrażeniu i doświadczeniu praktyki” i V. „Edukacja społeczna przyszłości” Autorka przedstawiła własne badania wśród działaczy społecznych, których konieczność uzasadniła w Rozdziale II. Do istniejących empirycznych rozpoznań współczesnego stanu społeczeństwa obywatelskiego,

organizacji pozarządowych i wolontariatu badania te wniosły oryginalne podejście. Były to badania jakościowe za pomocą wywiadu zdyspozycjami celowo skierowanego do zwycięzców konkursu dobrych praktyk w działalności na rzecz rozwoju społeczności lokalnych prowadzonego od 2006 r. przez organizację pozarządową *Centrum Aktywności Lokalnej*. Szczególną cechą tej zbiorowości jest autoselekcja. Laureaci byli wybierani przez laureatów z lat poprzednich. Postawione przez Autorkę problemy badawcze do refleksji osobom z uznanymi sukcesami w działaniu społecznym (ss. 139-140) otworzyły perspektywę uzyskania wniosków poszerzających zarówno eksplanacyjne jak prakseologiczne funkcje pedagogiki społecznej. Należy podkreślić, że podstawą strategii badawczej Autorki było pozyskanie partnerstwa respondentów w penetrowaniu problemów badawczych – szczególnej formy badania w działaniu poprzez zapis refleksji nad autentycznymi doświadczeniami praktyków. Dzięki temu otrzymujemy zarówno charakterystykę ich funkcjonowania, jak i dzięki ich doświadczeniom propozycje edukacyjne na rzecz rozwoju aktywności społecznej. Kulminacją wkładu Autorki w aktualizację prakseologicznej funkcji pedagogiki społecznej w odniesieniu do tradycyjnego, od czasów Radlińskiej i Kamińskiego obszaru jej zaangażowania w rozwój, jak obecnie mówimy aktywizmu społecznego, jest Rozdział V książki. W tym rozdziale Autorka ustrukturalizowała refleksje animatorów społecznych posiadających sprawdzone sukcesy w heurystyki edukacyjne, które poszerzają popularne w sektorze pozarządowym schematy szkolenia umiejętności organizacyjnych o – mówiąc w tym miejscu najkrócej – wymiar humanistyczny.

Osiągnięcie naukowe dr Naumiuk, jakim jest omówiona książka, wolno określić jako istotny wkład w rozwijanie pedagogiki społecznej w obu jej funkcjach: eksplanacyjnej i prakseologicznej w odniesieniu do profesjonalizującej się dziedziny aktywności społeczeństwa obywatelskiego. Aktywność taka była przez długi okres historii życia społecznego w naszym kraju raczej projekcją marzeń pedagogów społecznych, niż realnym potencjałem ożywianym przez animatorów społecznych, dawniej przez Radlińską zwanych przodownikami.

Wartość tego osiągnięcia mogłaby być jeszcze wyższa, gdyby Autorka uniknęła stawiania, rzadkich wprawdzie, ale jednak pojawiających się w książce kontrowersyjnych tez bez poparcia ich naukową argumentacją. Przykładem może być teza, że w obliczu zmniejszania się wpływów instytucjonalnych form edukacji oraz poszerzania alternatywnych form kształcenia i wychowania element jednostkowy jest bardziej uwypuklany niż element wspólnotowy, zwłaszcza w związku z europejskimi koncepcjami kapitału ludzkiego. (por. s. 50, wiersze 13-11 od dołu strony).

Autorka, nawiązując do klasyki polskiej pedagogiki społecznej w Rozdziale II, poświęciła uwagę także jej sytuacji w PRL, wspominając o oporze przed zawłaszczaniem i ideologizacją, przejawianym między innymi przez Aleksandra Kamińskiego, jakby niepomna przywołanego przez nią samą ostrzeżenia B. Smolińskiej-Theiss opublikowanego w 2001 r., że okres ten jeszcze wymaga głębszego opisu (zob. s. 52). Poruszając ten temat należałoby zastanowić się nad pewnymi fragmentami *Funkcji pedagogiki społecznej* Kamińskiego, na przykład na str. 25, 123-124, 286 (w wydaniu z 1972 r.), pozwalającymi postawić pod znakiem zapytania ów opór.

Zapewne książka zyskałaby bardziej przyjazną czytelnikowi formę, gdyby w jej strukturalizacji zostały zasygnalizowane typograficznie definicje czy analizy kluczowych pojęć. Przykładem może być, jak Autorka sama napisała, *kluczowe pojęcie więzi społecznej*, któremu poświęciła ponad jedną stronę, niestety „ukrytą” w ogólniejszym wywodzie (s. 32). Tą uwagą nawiązuję do następnej: przydałby się indeksy pojęć i cytowanych autorów, tylko nie wiem, czy ich brak przypisać Autorce, czy może polityce oszczędnościowej Wydawnictw Uniwersytetu Warszawskiego.

Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze.

Dr A. Naumiuk w latach 2002-2014, to jest od uzyskania doktoratu pt. *Edukacyjna rola organizacji pozarządowych w aktywizowaniu środowiska lokalnego (na przykładzie ruchu United Way)* swoje osiągnięcia udokumentowała pokaźną liczbą publikacji. Oprócz książki z którą ubiega się o habilitację, monografii przywołanej tu w przypisie 1 opracowanej na podstawie doktoratu i szybko opublikowanej (2003), oraz tamże przywołanej monografii o uczestnictwie społecznym młodzieży, opublikowała 26 tekstów naukowych, w tym 3 artykuły w czasopismach z Listy B MNiSW i 12 rozdziałów w monografiach zbiorowych. Należy też podkreślić, że już w trakcie studiów doktoranckich wykazała się godną uwagi aktywnością w postaci 3. artykułów i 6 krótszych tekstów w czasopismach z Listy B oraz rozdziału w monografii zbiorowej.

Dorobek ten pozwala stwierdzić, że Habilitantka konsekwentnie, już od trzeciej swojej publikacji w 1998 r., specjalizuje się w problematyce aktywizmu społecznego i społeczeństwa obywatelskiego w kolejnych pracach reagując z punktu widzenia pedagogiki społecznej na procesy, jakie w tym obszarze zachodzą. Znamienny jest jej doktorat nawiązujący do kształtowania się organizacji pozarządowych – nowego wówczas w Polsce ruchu społecznego rozwijającego się z udziałem inspiracji NGO's działających w demokracjach zachodnich.

Temat poznała nie tylko z wnikliwych studiów literatury przedmiotu, ale poprzez badanie w działaniu, pracując w *Fundacji Wspólna Droga*, której powstanie zostało zainspirowane przez organizację pozarządową *United Way*. Już wtedy zaczęła udowadniać nowe szanse dla pedagogiki społecznej w realizacji jej niezmiennnej misji. Cytuję, ze skrótami, podsumowujące tezy z tej pracy: *Organizacje pozarządowe są istotnym środowiskiem edukacyjnym; ...są środowiskiem silnie aktywizującym; ...najlepiej oddziałują edukacyjnie i aktywizująco w środowisku lokalnym. Metoda organizacji środowiska lokalnego w modelu United Way zbliżona jest (...) do koncepcji sił społecznych.*³

Kolejny etap rozwoju badań nad aktualnymi problemami aktywizmu społecznego w kraju prowadzonych przez dr Naumiuk z perspektywy pedagogiki społecznej z uwzględnieniem jej funkcji eksplanacyjnej i prakseologicznej dokumentuje monografia o uczestnictwie społecznym młodzieży⁴, opublikowana w znaczącej serii *Problemy Pracy Socjalnej* wydawanej pod patronatem *Sekcji Pracy Socjalnej Polskiego Towarzystwa Socjologicznego*. Tę pierwszą wypełniła w dwóch płaszczyznach poznawczych charakteryzując na podstawie:

- rozległego przeglądu zastanych badań rozwój społeczeństwa obywatelskiego, sektora organizacji pozarządowych oraz zmiany postaw młodzieży i teorie działania społecznego;
- własnych badań stosunek młodzieży studiującej kierunki pedagogiki pozaszkolnej do działalności społecznej.

W badaniu metodą sondażu diagnostycznego Autorka przybrała strategię łączącą funkcje poznawczą z edukacyjną. Jej ankieta stanowiła bowiem inwentarz wiedzy o czynnikach psychospołecznych i organizacyjnych aktywności społecznej. Dzięki połączenia w tym narzędziu badawczych podejść ilościowego i jakościowego respondenci byli inspirowani do refleksji nad własnym stosunkiem do tej aktywności i nad stanem jej organizacji w kraju. Trzeba tu podkreślić, że dr Naumiuk swoście nawiązała w ten sposób do najstarszej w pedagogice społecznej tradycji kształcenia studentów pracy społecznej przez udział w badaniach.

Funkcje prakseologiczne pedagogiki społecznej Autorka wypełniła w tej książce dzięki przedstawieniu zwięzłej informacji o strukturze aktualnych możliwości uczestnictwa społecznego młodzieży zarówno w aspekcie organizacyjnym jak makrosystemowym, ale także wykazaniu ograniczeń tego uczestnictwa.

³ *Edukacja i aktywizacja społeczna w organizacjach pozarządowych. Przykład ruchu United Way*, ss. 251-255.

⁴ *Uczestnictwo społeczne młodzieży. Możliwości działań - opinie i postawy...*

W zbiorze artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych Habilitantki konsekwentnie drążącej szanse pedagogiki społecznej w rozwijaniu społeczeństwa obywatelskiego chce wyróżnić szczególnie tekst *Współudział obywateli w kształtowaniu współczesnych systemów pomocowych – doświadczenia środowisk organizacji pozarządowych w Polsce*.⁵ W tekście tym Autorka odniosła się do w istocie kryzysowego stanu instytucjonalnej pomocy społecznej borykającej się nie tylko z aksjologicznymi ale i pragmatycznie nieuniknionymi koniecznościami oparcia polityki społecznej na zasadzie subsydiarności, przekształcenia państwa opiekuńczego w państwo aktywizujące. W odniesieniu do tego stanu Autorka zdefiniowała na podstawie przeglądu stosownych badań problem makro stanowiący przeszkodę w opanowaniu kryzysu. Problem ten trafnie przedstawiła w tytule pierwszego podrozdziału tego tekstu: *Obywatele uczestniczący i podejmujący zadanie współkształtowania społecznej zmiany – ideał daleki od rzeczywistości*. Rozpatrzywszy ograniczenia i szanse w rozwiązywaniu tego problemu na poziomie działalności organizacji pozarządowych, Autorka - wierna swojej identyfikacji naukowej - przedstawiła wyzwania stojące przed pedagogiką społeczną.

Wykazane i przedstawione w liczbie 12. w dorobku Habilitantki tzw. inne publikacje po doktoracie (zob. Autoreferat, Załącznik nr. 3, ss. 4-5) dowodzą jej, chciałoby się rzec, upartego trzymania się korzystnie dla rozwoju pedagogiki społecznej badanego przez nią aktywizmu społecznego. Dobrze o tym świadczą, między innymi, jej hasła: *Uczestnictwo społeczne, Edukacja obywatelska, Działacz społeczny, Edukacja społeczna, Komunitaryzm* w *Encyklopedii Pedagogicznej XXI w.* Hasła te, każde stanowiące kilkustronicową „mini-monografię” tematu Autorka, najwyraźniej świadoma ponadczasowego charakteru *Encyklopedii*, oparła na fundamentalnej, nieefemerycznej literaturze przedmiotu. Ich przejrzysta struktura świadczy także korzystnie o jej doświadczeniu dydaktycznym, o którym więcej poniżej.

Niewątpliwie uznanie kompetentnych gremiów naukowych dla dorobku dr Naumiuk sprawiło, że od 2011 r. jest ona sekretarzem naukowym „Pedagogiki Społecznej” oraz promotorem pomocniczym otwartego we wrześniu 2014 r. przewodu doktorskiego M. Kambach *Społeczno-edukacyjne funkcje spółdzielni socjalnych – studium aktywności i przedsiębiorczości*. (promotor prof. dr hab. W. Theiss).

⁵ w: Chrostowska B., Kantowicz E., Kurkowski C. (red.), *Pedagogika społeczna wobec problemów współczesnej młodzieży. Pedagogika społeczna na początku XXI wieku*, Wydawnictwo Akapit, Toruń 2010, s. 229-240

Udział w krajowej i międzynarodowej wymianie i współpracy naukowej

Zapewne dr Naumiuk zdobyła sobie uznanie w krajowym i międzynarodowym środowisku badaczy aktywizmu społecznego, ponieważ uczestniczyła jako referentka w kilkunastu konferencjach krajowych i kilku międzynarodowych zagranicą z referatami poświęconymi różnym aspektom tej problematyki. Ma także liczący się dorobek w pełnieniu różnych ról przy organizowaniu i prowadzeniu konferencji oraz seminariów: 3. w Polsce oraz 9. zagranicą.

Habilitantka uczestniczyła w 3. kilkoletnich programach europejskich (z czego jeden w toku od 2014 do 2019) dotyczących pomocy społecznej. Tytuły wystąpień w języku angielskim na konferencjach i tematy programów europejskich świadczą, że zdobyła sobie miejsce w międzynarodowej wymianie naukowej dotyczącej społeczeństwa obywatelskiego. Szerokie obeznanie w tej problematyce mogła zdobyć, między innymi dzięki łącznie 22. wizytom studyjnym w kilku państwach europejskich, a także w USA.

Osiągnięcia dydaktyczne

Od 2003 r. dr Naumiuk zdobywa doświadczenie dydaktyczne prowadząc zajęcia obligatoryjne i fakultatywne – wykłady i ćwiczenia na Wydziale Pedagogicznym UW. Są jej powierzane zarówno zajęcia z pedagogiki społecznej jak zajęcia specjalistyczne w których ma szansę wykorzystywać swój wyżej opisany dorobek naukowy. Ponadto miała okazję rozwijania tego doświadczenia będąc zatrudnianą w tym czasie na kilkuletnie okresy w trzech niepublicznych wyższych szkołach pedagogicznych w Warszawie. Na UW powierzono jej prowadzenie 6. prac licencjackich, 5 wypromowała w Pedagogium. O wysokiej jakości jej doświadczenia dydaktycznego zdają się świadczyć także jej publikacje w których często wykorzystuje diagramy, schematy, tabele porównawcze, czyli środki, które studentom ułatwiają uczenie się. Zapewne takich środków używa również w swojej pracy dydaktycznej. (Poruszając ten temat chcę zwrócić uwagę na twórcze przedstawienie graficzne jej własnego rozwoju naukowego w Autoreferacie na str. 10.)

Najwidoczniej dzięki doświadczeniu dydaktycznemu i obyciu w międzynarodowej wymianie dr Naumiuk powierzono w długofalowym rozpoczętym w 2014 r. programie Erasmus Mundus *The MA in Advanced Development in Social Work (ADVANCE)*, w którym oprócz Uniwersytetu Warszawskiego biorą udział *Aalborg University*, Dania; *University of Lincoln*, Anglia; *Instituto Superior de Ciências Sociais e Políticas*, Portugalia i *Université*

Paris Quest kluczowe zadania: koordynację 2. modułów studiów magisterskich, opiekę nad 4 magistrantami oraz reprezentowanie UW w tym programie.

Podsumowanie

Dotychczasowy cały dorobek badawczy dr Naumiuk w zakresie pedagogiki społecznej uwieńczony jej przedłożoną do habilitacji książką pt. *Edukacja – partycypacja – zmiana w doświadczeniach i wyobrażeniach działaczy lokalnych (animatorów społecznych)*, pokaźne doświadczenie dydaktyczne, znaczne doświadczenie w wymianie i współpracy krajowej oraz międzynarodowej, autorytet ekspercki jaki zdobyła w krajowym środowisku znaczących i stabilnych organizacji pozarządowych krajowych i międzynarodowych jak CAL, „Wspólna Droga”, „United Way”, „European Foundation Centre”, a także w Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej i Narodowym Centrum Nauki jako recenzentka projektów grantowych (zob. Autoreferat, Załącznik Nr 3, ss. 14-15) świadczy o tym, że jest ona pracownikiem naukowo-dydaktycznym dojrzałym do prowadzenia samodzielnej działalności akademickiej. Wnioskuje zatem o nadanie dr Agnieszce Naumiuk stopnia doktora habilitowanego.

